

Aanleiding

Op 2 december a.s. staat de Verzamelwet Wlz op de [agenda van de Tweede Kamer](#). Het wetsvoorstel ligt al langer klaar, maar heeft telkens vertraging opgelopen. Zo is ook de behandeling van het onderwerp cliëntondersteuning in de vaste Kamercommissie van 25 november jl. uitgesteld. Dit baart ons zorgen.

Stel behandeling niet uit

Het voorliggende wetsvoorstel voorziet in wijzigingen die cliëntondersteuning vanuit de Wlz mogelijk maakt bij het proces om te komen tot indicatiestelling Wlz, in plaats van de Wmo zoals nu. Wij ondersteunen van harte dat cliëntondersteuning mét de juiste Wlz kennis beschikbaar wordt gemaakt voor mensen die een Wlz indicatie willen aanvragen. MEE doet daarom een dringende oproep om de behandeling van de wetswijziging niet nog langer uit te stellen.

Standpunt MEE

In onze praktijk hebben we de afgelopen vijf jaren ervaren dat passende cliëntondersteuning voor mensen in het proces van indicatiestelling Wlz niet voor iedereen in gelijke mate mogelijk bleek te zijn. Daardoor raken zij in een moeilijke en kwetsbare fase van hun leven verstrikt tussen domeinen en wetten. De voorgestelde wijzigingen ziet MEE dan ook als noodzakelijke tussenstap om cliëntondersteuning beter aan te laten sluiten op de behoeften van cliënten: om de toegankelijkheid en kwaliteit van de zorg voor cliënten écht te kunnen waarborgen is [domeinoverstijgende cliëntondersteuning](#) het uiteindelijke doel.

Zorgen over de uitvoering

De Memorie van Toelichting onderschrijft de noodzaak van onafhankelijke cliëntondersteuning en de vroegtijdige inzet hiervan. Voor de behandeling van de wetswijziging willen we u meenemen in de zorgen die we als MEE hebben over de *uitvoering* van de wet.

1. Toegang tot onafhankelijke cliëntondersteuning afhankelijk van gemeentelijke context

De 'kán' bepaling maakt de uitvoering voor cliëntondersteuning ingewikkeld. In de situatie die straks voorligt, wordt de mate waarin je daadwerkelijke onafhankelijke cliëntondersteuning kan ontvangen bij het doen van een aanvraag voor een Wlz indicatie bepaald door:

- de gemeente waar je woont - en hoe de gemeente cliëntondersteuning heeft georganiseerd;
- het zorgkantoor waartoe je behoort – en of gebruik wordt gemaakt van de 'kán' mogelijkheid om onafhankelijke cliëntondersteuning in te zetten voorafgaand aan indicatie;
- de interactie tussen gemeente en zorgkantoor - en daardoor in welke mate je daadwerkelijk onafhankelijke cliëntondersteuning kan ontvangen.

De toegankelijkheid en toeleiding tot de juiste vorm van onafhankelijke cliëntondersteuning wordt hierdoor niet beter en wellicht zelfs minder goed geborgd¹. Dat kán en mág niet de bedoeling zijn.

¹ RIVM Monitor clientondersteuning (juni 2020) Sociaal Cultureel Planbureau: Social Domein op Koers (november 2020). Nationale Ombudsman: Blijvende zorg (september 2020) College Rechten van de Mens (rapportage 2019) Raad voor Volksgezondheid en Samenleving: Complexe problemen, eenvoudige toegang (december 2019).

2. Cliëntondersteuning is niet zuiver onafhankelijk bij Wlz-uitvoerders

De adviezen en ondersteuning van Wlz-uitvoerders zelf zijn waardevol, maar zijn per definitie niet onafhankelijk. In de wet is cliëntondersteuning gedefinieerd als 'onafhankelijke ondersteuning met informatie, advies, algemene ondersteuning en zorgbemiddeling die bijdraagt aan het tot gelding brengen van het recht op zorg in samenhang met dienstverlening op andere gebieden'. Door de Wlz-uitvoerder nu de mogelijkheid te bieden ook zelf deze ondersteuning aan te mogen bieden ('in plaats van onafhankelijke cliëntondersteuning', zie MvT) wordt voorbij gegaan aan de onafhankelijkheid die in de oorspronkelijke wet juist wordt geborgd.

Wij vinden, conform de oorspronkelijke wet, dat cliëntondersteuning onafhankelijk aangeboden moet worden. Zorgkantoren, die ook verantwoordelijk zijn voor inkoop en bemiddeling van zorg, kunnen die rol niet zuiver vervullen.

3. Afbakening in domeinen

Deze wetswijziging is bedoeld voor mensen die zorg ontvangen vanuit jeugdwet of Wmo, en zorg willen aanvragen vanuit de Wlz. Waar in het gemeentelijk domein cliëntondersteuning in principe op alle levensdomeinen mag ondersteunen, is dat binnen de Wlz niet toegestaan. Het wetsvoorstel voorziet hier niet in. Daardoor kan de situatie ontstaan dat twee cliëntondersteuners betrokken zijn: een vanuit de Wlz en een vanuit het gemeentelijk domein. Los van de extra kosten ontstaat zo het risico dat mensen alsnog te maken krijgen met meerdere cliëntondersteuners en daarmee onduidelijkheid en onrust. Dit onderstreept de noodzaak van domeinoverstijgende ondersteuning, óók binnen de Wlz.

Tot slot

We zien dat met deze wetswijziging een start wordt gemaakt naar meer domeinoverstijgende cliëntondersteuning, waardoor de behoeften en vragen van mensen steeds beter levensbreed kunnen worden opgepakt. Dit ondersteunen we van harte. Onze zorgen zitten bij de wijze waarop deze wet wordt uitgevoerd. Die zorgen hebben we samengevat in de volgende oproep:

De onafhankelijke positie van cliëntondersteuning is verankerd in de wet en handelt in het belang van de cliënt, los van de belangen van zorgaanbieders, inkopers en financiers. Hierom vragen we u met klem om de Minister opdracht te geven om de toegang tot én onafhankelijke cliëntondersteuning expliciet te borgen in de Memorie van Toelichting, naast andere vormen van ondersteuning die niet (zuiver) onafhankelijk zijn. Daarnaast roepen we u op om de toegankelijkheid en toeleiding van mensen naar onafhankelijke cliëntondersteuning voorop te stellen. Uitvoering die daar niet aan bijdraagt, of deze zelfs in de weg zit, mag niet het uitgangspunt zijn.

Yvon van Houdt, directeur MEE NL

Sander van Olsthoorn, programmamanager cliëntondersteuning MEE NL

Kristy Spruijt, beleidsadviseur MEE NL